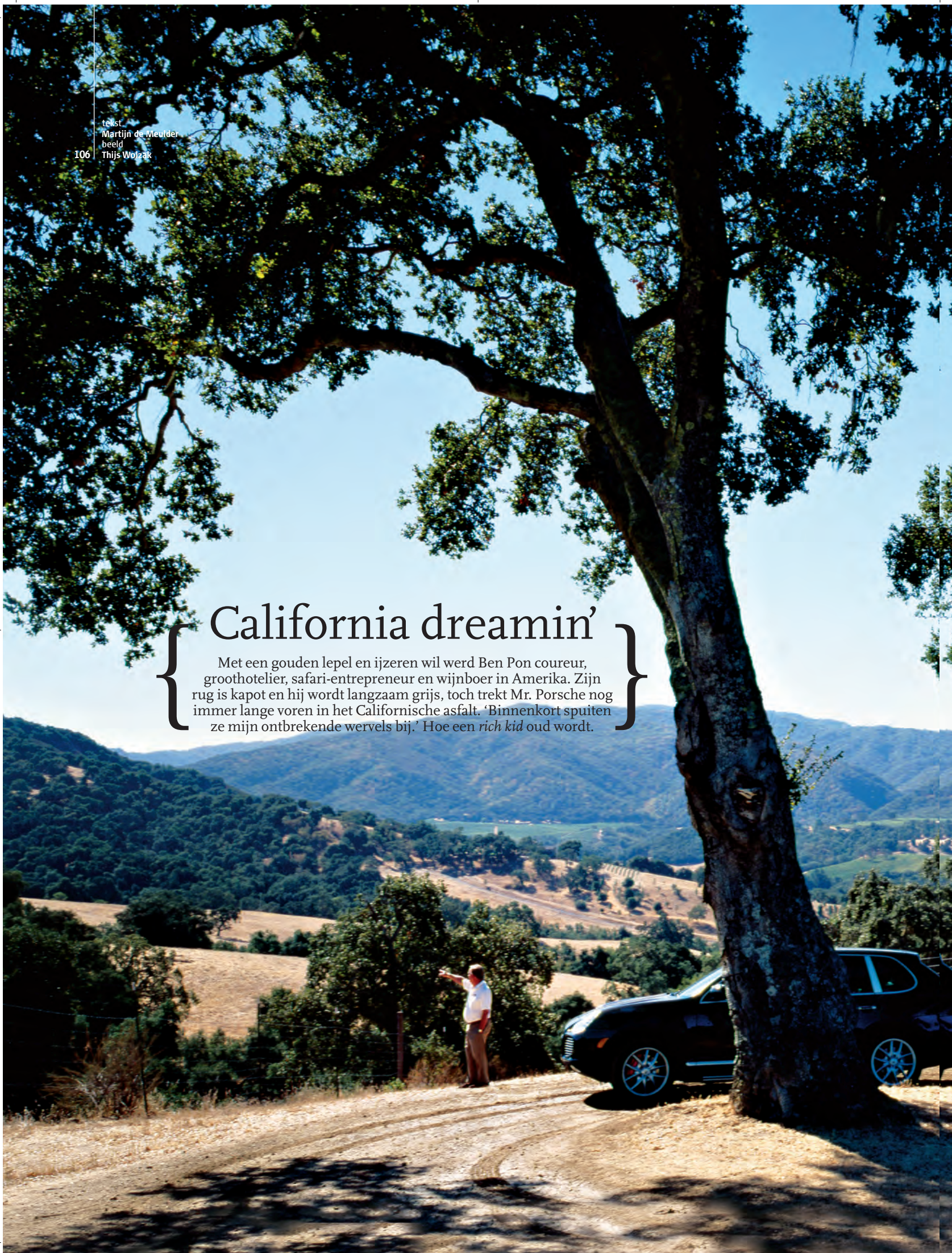

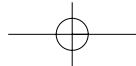
tekst
Martijn de Meulder
beeld
Thijs Wolzak

106

California dreamin'

Met een gouden lepel en ijzeren wil werd Ben Pon coureur, groothotelier, safari-entrepreneur en wijnboer in Amerika. Zijn rug is kapot en hij wordt langzaam grijs, toch trekt Mr. Porsche nog immer lange voren in het Californische asfalt. 'Binnenkort spuiten ze mijn ontbrekende wervels bij.' Hoe een *rich kid* oud wordt.

Carmel Valley, Californië, eind oktober. Het manshoge gras langs de weg schuurt in de kurkdroge wind, de lucht boven de wijngaarden trilt. Het asfalt is zacht, de airco werkt hard in de zwarte Porsche Cayenne turbo. Ben Pon trekt zijn mondhoek naar achteren, geeft nog wat extra gas en bromt: 'Lekker hè.' Zijn assistente Carole Forest grijpt met witte knokkels het leer van de achterbank vast terwijl Pon zijn automaat hard over de gele middenstreep trekt, met 90 kilometer per uur de onzichtbare bocht achter de bergrug in. 'Er staat wel eens politie, maar niet vaak. En zie jij hier veel tegenliggers? Ik niet.' Carole wordt langzaam misselijk en begint achter Pons rug te sputteren tegen de dollemansrit. 'Ik haat het als hij zo hard rijdt. Maar het is een eigenwijze man, ik geloof niet dat hij het ooit afleert.'

Bernardus Marinus Pon is inmiddels 68, maar door zijn aderen stroomt nog altijd benzine. Als telg uit de Pon-autodynastie kreeg hij dat bij zijn geboorte mee. Hij werkte twee decennia in het familiebedrijf Pon Holdings, de mega-importeur van VW, Audi, Porsche en talloze kleinere merken. Tot hij zich in 1988 liet uitkopen. 'Mijn broer Mijndert runde het bedrijf en ik deed het Porsche-importeurschap. Ik had er na twintig jaar wel genoeg van. Ik ging me vervelen en wilde weer eens wat anders proberen. Het was geen pijnlijk proces. Ik had 25 procent van de holding en liet de waarde daarvan taxeren. Mijn broers en zussen hadden hun eigen taxatie laten maken en op een herfstavond zijn we bij elkaar gaan zitten. Nou, binnen een uurtje waren we er uit. En was ik vrij.' Pon wil er verder na het autoritje niets over kwijt. Hij zwijgt liever en nipt van een glas eigen pinot noir op het terras van zijn lodge.

Stof

Ben Pons leven speelde zich al voor die uitkoop grotendeels af in Californië, waar hij zijn hoog aangeslagen Bernarduswijnen produceert. 'Ik was hier eind jaren zeventig eens op vakantie en vond het zo lekker, dat ik maar een huis heb gekocht in Carmel Valley. Mijn tandarts vertelde me iets later dat er een stuk akkerland in de heuvels te koop stond. Dat kwam mooi uit, want ik wilde wat om handen hebben. Zo ben ik begonnen met wijnbouw. Ik had goede contacten met de Amerikaanse ambassadeur en hij heeft ervoor gezorgd dat ik als grootinvesteerder een semi-permanente verblijfsstatus kreeg. Ga je mee naar boven?'

Een zware wolk stof trekt traag tussen de stammen van twee eeuwenoude kurkeiken als Pon zijn Cayenne er bruusk stilzet. Dit is het hoogste punt op zijn landgoed, Pon kijkt er uit over zestig hectare wijnranken. Jaarlijks vult hij 600 duizend flessen, goed voor een omzet van 14 miljoen dollar. 'Dit stuk land heeft me in 1980 iets minder dan een miljoen dollar gekost. Dat was een mooie deal, maar daarna begon het grote investeren pas. Een verwilderde heuvel met bosjes was het. Miljoenen heb ik er in moeten steken voordat het rendabel werd, na zeven jaar maakte ik

{ 'Eigenlijk doe ik mijn hele leven alleen wat ik leuk vind en dat is me goed afgegaan' }

voor het eerst winst. Tot die tijd kreeg ik veel scheve blikken uit mijn omgeving. Mijn financiële mensen werden gek van me, ze vonden het beter als ik ermee zou stoppen. Nou, zo zit ik dus niet in elkaar. Zeven jaar is trouwens een prima score, meestal duurt het tien jaar voor je winst maakt met een wijnbedrijf.'

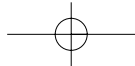
Pon heeft nu negentien man in dienst en maakte vorig jaar iets minder dan een half miljoen dollar winst, hij levert zijn Bernardus Chardonnay, Sauvignon blanc, Marinus - een bordeaux - en Ingrid - een pinot noir vernoemd naar zijn vrouw - aan de beste restaurants in Californië en Nederland, en aan het Witte Huis. 'Clinton dronk mijn wijn. Dat was omdat de sommelier van het Witte Huis van Bernardus houdt. Mijn wijn ligt er nog steeds in de kelder. Het gaat goed met de zaken, we zitten bijna aan onze maximale productiecapaciteit. Ik heb net een deal rond met Whole Foods, een keten luxesupermarkten in Californië, die achtduizend kisten afneemt. Four Seasons Hotels neemt vijfduizend kisten af en een grote distributeur uit San Francisco

vierduizend. Er kan geen fles meer bij.' Toch wil Pon de wijngaard niet meer uitbreiden. 'We experimenteren met de oogsttijden en verwerkingsmethoden. Ik wil niet een van de beste wijnen van Californië maken, maar de beste.'

Hel

De drive om de beste te zijn en zijn extreme koppigheid hebben het leven van *rich kid* Ben Pon altijd beheerst. 'Ik was een slechte leerling op school. Ik had wel hersens, maar was recalcitrant, omdat ik zelf beter dacht te weten wat goed voor me was. School na school heb ik verkloot. Ik werd er telkens van afgeschopt tot ik op Instituut Hommes terecht kwam, het strengste internaat van Nederland. Een hel was dat. Later in militaire dienst werd het helemaal niets. Ik ga toch niet luisteren naar wat zo'n vent te commanderen heeft? Ik zat meer weekenden in het strafkamp dan dat ik thuis was.'

In de autoracerij ging het Pon na zijn diensttijd beter af. Hij bleek zeer vaardig in de Porsches van zijn vader en debuteerde in 1961 in een Porsche-Abarth 356B Carrera in de FIA GT Cup op de Nürburgring. Zijn goede vriend graaf Carel Godin de Beaufort zat naast hem. Het was een gouden koppel, Pon was de onbesuisde durfal die *coûte que coûte* wilde winnen, De Beaufort remde Pon af en behoorde het stel voor stommiteiten. Een jaar later raceten ze hun eerste Formule 1, in 1.5 liter Porsche 787 F4 eenzitters op Zandvoort. Zonder De Beaufort aan boord werkte Pons karakter tegen hem. 'Ik was de beste coureur van Nederland. Niemand was zo snel en handig in een Porsche als ik. Als ze me dwars zaten, reed ik ze de duinen in. Er was geen houden aan met mij.' Maar de relatief lichte Porsche was niet opgewassen tegen de zware V8-motoren van de concurrentie. De Beaufort wist dat en bleef achter in het veld, de 26-jarige Pon verloor het stuur echter aan zijn temperament. Zijn Porsche crashte in de derde ronde, sloeg over de kop en Pon werd de duinen in geslingerd. 'Toen wist ik dat ik nooit meer een eenzitter wilde rijden, rottingen. En ik heb het ook niet meer gedaan.' Het duo verliet de Formule 1 zonder ooit een race te hebben uitgereden. De Beaufort kwam in 1964 om in een oefenronde op de Nürburgring, Pon was er kapot van. Desondanks ging hij gewoon door met racen tot een aantal crashes en technische problemen in 1968 het definitieve einde van zijn

{ 'Ik wil niet een van de beste wijnen }
{ van Californië maken, maar de beste' }

{ 'Mijn vader heeft me geleerd dat je niet moet janken om verzopen dubbeltjes' }

professionele race-carrière betekenden. 'Ik ben een ouwe lul nu. Die crashes hebben me achteraf behoorlijk opgebroken. De eerste tien jaar gingen nog wel, op de Olympische spelen in München in 1972 heb ik nog voor Nederland kleiduiven staan schieten. Ik werd 29ste, van de 60. Maar ik kreeg steeds meer last van mijn rug. Halverwege de jaren tachtig ben ik zelfs gestopt met golfen. Mijn ruggengraat was helemaal op, het was bot op bot. Met een paar kleine operaties en medicijnen heb ik de boel aan de gang kunnen houden. Ik golf alweer een paar jaar. In maart dit jaar hebben ze definitief alle rotzooi weggehaald die er in de loop der jaren tussen was gaan zitten. Binnenkort spuiten ze mijn laatste ruggenwervels bij. Een experimentele behandeling, maar ik heb de beste dokters van de West Coast, het moet lukken.'

Cowboytent

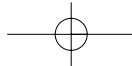
Het is intussen avond geworden in Carmel-by-the-Sea, waar Clint Eastwood ooit burgemeester was. Achter het traag golvende heuvellandschap ligt Monterey

Bay, de woeste grens met de eindeloze Grote Oceaan, waar zeeotters drijvend op hun rug tussen het kelp schelpen stukslaan. De dochters van de superrijken in het dorpje verruilen hun flip-flops voor Australische bontlaarsjes tegen de koude, binnentrekkende zeemist. Het laatste groepje surfers strompelt het water uit.

In de valley arriveert de Cayenne Turbo van Ben Pon bij Will's Fargo, zijn *dining house* en *saloon*. Pon, terwijl hij zijn bootschoen in het stof zet: 'Dit is een ruige cowboytent, echt gezellig.' Een vrouw met grijzend haar in een paardenstaart komt op hem af. 'Ben! Wat heerlijk om je weer eens te zien.', masseert ze terwijl ze hem naar zijn tafel leidt. Daar neemt Pon een slok Marinus, zijn allerbeste wijn die hier voor 180 dollar per fles op de kaart staat. 'Ik heb het beste personeel uit de valley. Dat is mijn kracht. Ik run mijn ondernemingen niet zelf, maar zorg ervoor dat de juiste mensen op hun plek komen. Dat kost veel geld en moeite, maar je wilt toch iets bereiken? Mijn vader heeft me geleerd dat je niet moet janken om verzopen

dubbeltjes. Ik houd van risico's nemen, dat is ook mijn motto.'

Terwijl Pon vocht om zijn wijngaard van de grond te krijgen, ging in 1988 in de buurt een lodge in de verkoop. In Nederland had hij al ervaring opgedaan met restaurant Dorloté in Amersfoort. Zonder zich te bedenken kocht hij het verwaarloosde Californische hotel en noemde het Bernardus Lodge. 'Het was een armoedig driersterrenzooitje. Ik heb alles plat laten gooien, alleen het 15-meter zwembad is nog origineel.' Pon zette er een cluster neer van 57 ultraluxe villa's, met een crocquetveld, een zeer luxe spa en restaurant Marinus. Hij pocht met 1700 soorten wijn op de kaart en sterrenkok Cal Stemenov in de keuken. 'Dit jaar krijgen we vijf sterren. Afgelopen jaar riep Zagat, de Amerikaanse Guide Rouge, Marinus uit tot het beste hotel-restaurant in de wereld. Kijk, zo hoort het. En dat komt door mijn personeel. Als ik soms in vijfsterrenhotels zie hoe ze staan te stumperen. Slechte service, matig eten, slecht opgeleid personeel. Bij mij lachen ze allemaal. Een goede ober verdient bij mij 90 duizend dollar per jaar, niet

111

zo gek dat ik alleen de besten krijg.' Aan klandizie ontbreekt het Pon niet: tussen zijn lodge en San Fransisco ligt de 250 kilometer lange Silicon Valley met zijn duizenden techmiljonairs. En Pons machtige netwerk in Nederland en de VS zorgt voor beroemde bezoekers. Op de muur boven de *chef's table* in de keuken – waar hij zijn vrienden ontvangt – staan de handtekeningen van golf-*aficionado* Robbie van Erven Dorens en racevriend Gijs van Lennep. 'Clint Eastwood is een goede vriend van me, hij komt hier vaak eten. Alan Greenspan komt wel eens langs, Barbra Streisand, Leon Panetta, Chief of Staff onder Clinton, en laatst ook Madeleine Albright.' Volgens Pon maakt de Bernardus Lodge sinds de eeuwwisseling winst. Zelf woont hij sinds 1989 bij de dieper in de vallei gelegen Quail Lodge, die hij voor de Hongkongse Peninsula hotelgroep laat managen.

Ook in Afrika heeft Pon, zoals hij het zelf formuleert, 'een paar dingen op de rails gezet'. Zo kocht hij in 1995 in Tanzania een safarionderneming met een concessie voor 3,2 miljoen hectare jachtgrond. Pon: 'Danny McCallum Safari heet het, een mooi bedrijf, maar het is moeilijk ondernemen in Afrika. Je mag er bijna niets meer als jager, daarom wil ik me meer op fotosafari's concentreren, daar zit toch meer toekomst in. Ik speel met de gedachte om er twee nieuwe lodges neer te zetten. Die gaan hetzelfde worden als Bernardus hier, vijf sterren. En het mooie is dat het bijna niets

1968: Ben Pon maakt vrienden met nummer 14

{ 'Ik was de beste coureur van Nederland. Niemand }
was zo snel en handig in een Porsche als ik'

kost, voor een miljoen dollar stamp je zo'n lodge uit de grond. Gelukkig maar, want je zou 'm zomaar kwijt kunnen raken. Als je ziet wat er in Zimbabwe is gebeurd, dat stelletje schoften daar. De hele wereld kijkt toe en doet niets. De vader van een vriend van me is zijn landgoed af gezet. Dat wil ik niet zien gebeuren.'

Trots

Pon is altijd kinderloos gebleven. Niet vrijwillig. 'Maar wat moet je dan? Aangenomen kinderen nemen of zo? Dat wil ik niet, dan blijf ik liever alleen met mijn vrouw.' Hij trekt een diepe plooi in zijn voorhoofd, leunt achterover in zijn Will's Fargo saloon, een glas Marinus aan zijn

lippen. Hij laat het rode vocht langzaam naar binnen glijden. Pon voelt zich thuis. Boven de bar hangt de enorme kop van een westerkoe. 'Mooi tentje, hè? Het staat hier al sinds 1920, het is het oudste gebouw in Carmel. Maar de vorige eigenaar trok het niet meer. Het was een viezige bedoening, de mensen uit de buurt kwamen niet meer langs, hij ging kapot. Toen ik er op de wijngaard over vertelde, zei Carole tegen me: "Leuk café inderdaad, maar je koopt het niet." Zij kent me. Maar die nacht lag ik wakker en dacht: ik koop het wél. Een week later was het van mij.'

Pon is nu vijf maanden per jaar in Amerika, een maand in Afrika en de rest van de tijd in Nederland en Engeland. In Somerset kocht hij eind jaren negentig een aantal boerderijen met de omliggende landerijen. 'Ik heb ze vooral om er rustig te kunnen jagen, want het is moeilijk om dat nog zonder die bemoeials van de dierenbescherming te doen. Eigenlijk doe ik mijn hele leven alleen wat ik leuk vind en dat is me goed afgegaan. Echt trots ben ik nooit geweest. Ik beschouw het als een gegeven, ik ben blij dat ik hier mag staan. In het begin was ik wel trots op mijn wijn.' Als ik in een restaurant zat en de mensen naast me dronken Bernardus, dan vroeg ik ze of die smaakte. Meestal zeiden ze "ja" en vertelde ik dat ik die wijn maakte. Vond ik leuk. Maar dat gevoel is grotendeels over. Ik werk er keihard voor en dan moet het gewoon goed gaan. Het gaat ook goed.'

De Pon-dynastie

Het verhaal van de familie Pon begint met pater familias Mijndert, die in 1928 begon met een fietsenfabriek en de import van Opels. Zijn zonen Ben en Wijnand namen het bedrijf al spoedig over en bouwden het uit tot een winstmachine. In 1938 kreeg Ben Pon senior door Ferdinand Porsche de importrechten voor Volkswagen toegezegd. Een potentieel lucratief handeltje, dat door de Tweede Wereldoorlog forse vertraging opliep. Volgens de familieoverlevering toog Ben senior in 1947 verkleed als Brits legerofficier met aanbevelingspapieren van het Nederlandse leger naar de door de Britten beheerde Volkswagen-fabrieken in Duitsland. Dankzij zijn flamboyante optreden sleepte hij er opnieuw het Volkswagen Kever-impor-

teurschap voor Nederland uit. Het karretje werd lauw ontvangen, maar Pon duwde Hitlers 'Kraft durch Freude'-Kever niettemin door de Nederlandse strot en wist er een auto-imperium mee op te bouwen. Het kasteeltje op landgoed De Salentijn, tussen Putten en Nijkerk, werd het hoofdkwartier waar het duo steeds meer importeurschappen binnensleepte: Porsche, Audi, Skoda en Seat.

De kinderen van Ben senior – Mijndert, Ben, Wijnand, Ans en Truus – breidden het bedrijf daarna uit met de vrachtwagens van MAN, de autobanden van Continental, Uniroyal en Semperit en het defensiebedrijf W&O Supply. Directeur Wim de Grefte kocht begin jaren negentig zelfs de Hubo- en Formido doe-het-zelfketens, maar die werden later met verlies doorverkocht aan Vendex. Pon Holdings zit verder zwaar in vastgoed,

autolease, auto-onderdelen en consumentenelektronica. Het bedrijf is nu 1,2 miljard euro waard en is een van de dertig grootste ondernemingen van Nederland.

Pon Holdings wordt niet meer direct geleid door de familie, die echter wel 100 procent van de aandelen bezit. Wijnand (61) bestiert nu het succesvolle spermawinstation Koepon, waarmee hij Canadees runderzaad internationaal verhandelt. De zussen Ans en Truus hebben zich in de Gooise anonimiteit teruggetrokken. En zeezeiler Mijndert (73) heeft zich vol overgave gestort op *empire building* in Argentinië, waar hij op de pampa een serie enorme ranches tot multidisciplinair megalandbouwbedrijf aaneenschakelt. Hij produceert 500 duizend kisten wijn per jaar en houdt 70 duizend vleeskoeien.